

Repliker och kommentarer*

AGNETA PAULSSON

Beskatta både kvalitet och alkoholstyrka!

Anders Görling vände sig i Ekonomisk Debatt nr 4/1982 mot att konsumenterna av finare viner får betala mer skatt än konsumenterna av billigare viner, trots att alkoholhalten är densamma. Helt rätt, hävdar Agneta Paulsson och visar med ett intressant experiment hur man skall kunna mäta betalningsviljan för goda viner.

I *Ekonomisk debatt* 4/1982, argumenterar Anders Görling för att beskattningsreglerna för lättvin ska ändras, så att alkoholen och inte kvaliteten beskattas. Om det skedde skulle, enligt Görling, konsumenterna stimuleras att dricka bättre vin, men "den totala konsumerade alkoholmängden däremot skulle säkerligen inte påverkas".

Den totala konsumerade alkoholmängden är en kärnfråga. Det finns anledning att betvivla, att det citerade påståendet är korrekt. Rimligen påverkar vinets samtliga egenskaper efterfrågan. Smaken är en väsentlig egenskap. Att undanta vinets smak från beskattning är därför att ta bort en handlingsparameter i alkoholpolitiken.

AGNETA PAULSSON är doktorand i nationalekonomi i Lund.

Antag, att det bara fanns vin av en enda kvalitet. Alkoholhalt, smak, färg, pris och skattesats var exakt lika. En viss jämviktskonsumtion skulle utvecklas. Antag, att den konsumtionen av de alkoholpolitiska organen bedömdes som för hög. Om man skiljer de statsfinansiella aspekterna från de alkoholpolitiska och endast beaktar de senare, vore en möjlig åtgärd att tillsätta t ex en tesked ättika till alla flaskor vin. Visst skulle konsumtionen av vin minska, och om den inte minskade tillräckligt, kunde man öka tillsatsen av ättika.

Antag, att någon i exemplet ovan skulle tycka att det vore synd på vinet att behandla det så och därför föreslå prishöjning i stället för ättikatillsatsen. Man kan tänka sig experiment där halva landet fick ättika tillsatt i vinet och andra halvan fick betala ett högre pris för den ursprungliga vinkvaliteten. Om priset höjdes successivt, så skulle man, när konsumtionsdämpningen var lika över hela landet, ha ett aggregerat mått på betalningsvilligheten för smakupplevelsen.

Låt exemplet ändras, så att den ursprungliga alkoholkonsumtionen betraktades som godtagbar, men att det inträffade en teknisk innovation, som medförde att allt vin blev godare. Säkerligen skulle det drickas mer vin då.

Om, för att anknyta till verkligheten, kvalitetsskattedelen på alkohol togs

* I denna avdelning välkomnas kommentarer till tidigare artiklar.

bort, skulle det dels förmå folk att välja bättre viner, dels dessutom förmå folk att dricka mer därför att de relativa priserna mellan goda viner och andra varor med samma nyttoinnehåll för konsumenterna skulle påverkas. I princip kan effekten av en alkoholskatt motverkas av en tillräckligt stor kvalitetsökning. Varje vin borde därför ha en egen skattesats, utformad med hänsyn både till kvalitet och till alkoholstyrka. Visserligen är det dyrare att framställa vin av högre kvalitet, men huruvida det är tillräckligt mycket dyrare för att konsumentpriset ska stå i överensstämmelse med de alkoholpolitiska målsättningarna bör avgöras i Sverige. Resultatet av vinodlarnas arbete är en viktig bestämningsfaktor till en del av priset, men det finns ingen anledning för de alkoholpolitiska myndigheterna att passivt anpassa konsumentpriset till det.

De som i alkoholpolitiskt syfte borde få en lägre skatt är inte finsmakarna utan i stället småförbrukarna. Eftersom

skadeverkningarna eller risken för sådana ökar mer än proportionellt med konsumtionen, vore det rimligt att beskattningen av alkoholhaltiga drycker tog hänsyn till det. Med modern datateknik torde det gå att göra varuskatten på alkohol individrelaterad och progressiv (i förhållande till konsumtionen). Varje myndig person skulle kunna få ett "vin- och spritkort" av samma typ som bankomatporten. Vid inköp på systembolaget skulle kortet företes och priset på dryckerna räknas fram av datamaskinen. De som köpte t ex högst 10 helflaskor per år skulle ha den lägsta skattesatsen, de som köpte 10–20 en högre, osv. Man behövde inte börja i den lägsta skatteklassen varje år, utan kunde ligga kvar i en högre ett par år efter att konsumtionen dalat. På det viset skulle vi alla ha en chans att någon gång kunna avnjuta t ex "Wehlener Münzláy", åtminstone så länge vi är stabila småförbrukare och statsfinanserna klaras på annat sätt.